

Sygn. akt V U 797/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Gminy W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od orzeczenia o odpowiedzialności jako spadkobiercy za zobowiązania spadkodawcy A. W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

na skutek odwołania Gminy W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 16 sierpnia 2017 r.

znak(...)

I. **zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 16 sierpnia 2017 r. znak (...) w ten sposób, że ustala, iż Gmina W. ponosi odpowiedzialność za wskazane w tej decyzji zobowiązania spadkodawcy A. W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych do wysokości stanu czynnego spadku,**

II. **w pozostałym zakresie odwołanie oddala,**

III. **zasądza od wnioskodawcy Gminy W. na rzecz strony pozwanej kwotę 3600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt V U 797/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 16 sierpnia 2017 r znak: (...) stwierdził, że Gmina W. jako spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy – zmarłego (...) A. W. z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 14.343,81 zł, w tym za:

- ubezpieczenie społeczne z odsetkami liczonymi na dzień 8 lutego 2015 r., tj. za okres od lutego 2014 r. do grudnia 2014 r. w wysokości - należność główna w kwocie: 9.309,18 zł, odsetki w kwocie: 432,00 zł razem: 9.741,18 zł;

- ubezpieczenie zdrowotne z odsetkami liczonymi na dzień 8 lutego 2015 r., tj. za okres od lutego 2014 r. do grudnia 2014 r. w wysokości - należność główna w kwocie: 3.653,39 zł, odsetki w kwocie: 152,00 zł, razem: 3.805,39 zł;

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z odsetkami liczonymi na dzień 8 lutego 2015 r., tj. za okres od lutego 2014 r. do grudnia 2014 r. w wysokości - należność główna w kwocie: 790,24 zł, odsetki w kwocie: 7,00 zł, razem: 797,24 zł.

W uzasadnieniu organ wskazał, że niedopełnienie obowiązku terminowego: obliczania, rozliczania oraz opłacania składek spowodowało powstanie na koncie A. W., jako płatnika składek, zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek, za okres od lutego 2014 r. do grudnia 2014 r. w łącznej kwocie: 14.343,81 zł. Organ wskazał, iż A. W. zmarł dnia (...) Organ dodał, że zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego Wydział I Cywilny w Złotoryi z dnia 20 grudnia 2016 r. spadek po zmarłym A. W. na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyła Gmina W. w całości. Organ uznał zatem, że Gmina W. jest odpowiedzialna za zobowiązania określone w niniejszej decyzji. Organ nadmienił, że gmina jako spadkobierca A. W. przyjęła spadek z dobrodziejstwem inwentarza, oznacza to, że Gmina W. ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy - A. W. do wartości ustalonego stanu czynnego spadku.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Gmina W., wnosząc o zmianę decyzji organu poprzez stwierdzenie braku podstaw do orzeczenia o obowiązku zapłaty zobowiązania przez Gminę W. w całości oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżonej decyzji zarzuciła naruszenie art. 1031 § 2 k.c. w zw. z art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej poprzez zobowiązanie Gminy W. do zapłaty zobowiązania po zmarłym spadkodawcy A. W. w całości w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji, podczas gdy organ winien dokonać jego ograniczenia do wysokości stanu czynnego spadku po A. W..

W uzasadnieniu Gmina wskazała, że tok rozumowania ZUS, w piśmie będącym odpowiedzią na wniosek gminy o zawieszenie postępowania, jest błędny z kilku powodów. Po pierwsze, w ocenie Gminy wbrew twierdzeniom ZUS, wynik postępowania dotyczącego spisu inwentarza ma w niniejszej sprawie znaczenie kluczowe, bowiem zgodnie z art.1031 kodeksu cywilnego Gmina W. jako spadkobierca odpowiada za długi spadkowe tylko do wysokości stanu czynnego spadku. W chwili obecnej, wobec braku protokołu spisu inwentarza, nie sposób stwierdzić, jaki jest stan czynny spadku. Nadto nie jest znane pełne zadłużenie zmarłego, a zatem nie sposób stwierdzić, że po stronie Gminy W. istnieje obowiązek zaspokojenia zobowiązania wobec ZUS w całości. Gmina dodała, iż ZUS arbitralnie stwierdził, że w skład spadku po zmarłym weszła nieruchomość, której wartość przewyższa kwotę zaległości. Gmina W. zarzuciła organowi, że nie wie, na jakiej podstawie oszacował on wartość nieruchomości i na czym polegało w tej kwestii jego postępowanie wyjaśniające. Gmina dodała, że analizując treść księgi wieczystej odziedziczonej przez Gminę W. nieruchomości, wskazania wymagało, iż w dziale IV wpisana jest hipoteka umowna w wysokości 62.976,87 zł na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. Z wiedzy Gminy wynika ponadto, że szacowana wartość nieruchomości jest znacznie niższa od obciążającej ją hipoteki, bowiem lokal znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga generalnego remontu.

W odpowiedzi organ wniósł o oddalenie odwołania wskazując, iż treść odwołania potwierdza, że w skład spadku wchodzi nieruchomość, a zatem pomimo iż w sprawie nie sporządzono jeszcze spisu inwentarza - istnieje majątek, z którego mogą być zaspokojone należności określone decyzją organu rentowego. Jest to dwupokojowy lokal mieszkalny, położony w W., przy ul. (...) (...), wraz z pomieszczeniami przynależnymi.

Sąd ustalił:

Płatnik składek A. W. w chwili śmierci, tj. na dzień (...), posiadał zaległości z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 14.343,81 zł, w tym kwota główna 13.752,81 zł oraz odsetki w kwocie 591 zł.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: stany należności dla płatnika/

Spadek po zmarłym A. W. – na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Złotoryi wydanego w sprawie o sygn. I Ns 387/16 – nabyła w całości na podstawie ustawy i z dobrodziejstwem inwentarza Gmina W.. Ww. postanowienie uprawomocniło się w dniu 10 stycznia 2017 r.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Złotoryi z dnia 20 grudnia 2016 r. sygn. akt I Ns 387/16/

Pismem z dnia 29 czerwca 2017 r. Gmina W. została zawiadomiona o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na w/w gminę jako spadkobiercę A. W., zmarłego w dniu (...), za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia oraz o prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów.

Pismem z dnia 17 lipca 2017 r., doręczonym w dniu 20 lipca 2017 r., Gmina W. została powiadomiona o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na spadkobiercę. Raz jeszcze została pouczona o prawie wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji przez ZUS co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Pismem z dnia 24 lipca 2017 r. Gmina W. ustosunkowała się do zawiadomienia o wszczęciu postępowania i o prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów. Gmina W. wskazała, że zwróciła się do komornika Sądu Rejonowego w Złotoryi o przeprowadzenie spisu inwentarza po zmarłym celem ustalenia zakresu odpowiedzialności majątkowej Gminy. W dniu 31 maja 2017 r. komornik przybył do miejsca zamieszkania zmarłego celem ustalenia zobowiązań i wierzytelności. Gmina dodała, że czynności te nie zostały do chwili nadania pisma wykonane, jednocześnie po ustaleniu spisu inwentarza, zostanie on niezwłocznie przesłany do ZUS L.. Z uwagi na powyższe Gmina wniosła o zawieszenie postępowania administracyjnego do czasu ustalenia spisu inwentarza, a po jego otrzymaniu uwzględnienie jego ustaleń w wydanej decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżoną decyzją stwierdził, że Gmina W. jako spadkobierca ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy – zmarłego (...) A. W. z tytułu nieopłaconych składek w kwocie: 14.343,81 zł. Organ wskazał ponadto że w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, iż w stan czynny spadku weszła nieruchomości położona w W. przy ul.(...) (...) oznaczona w Księgach wieczystych (...) której wartość przewyższa kwotę zaległości. Zakład dodał, że nie znalazł podstaw do ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe, a prowadzone postępowanie dot. spisu inwentarza nie wpłynie na treść wydanej decyzji, w konsekwencji organ nie znalazł podstaw do zawieszenia prowadzonego postępowania.

Do chwili obecnej nie został sporządzony prawomocny spis inwentarza.

/bezsporne, a nadto w aktach ubezpieczeniowych: zawiadomienie z dnia 29 czerwca 2017 r., pismo Gminy W. z dnia 24 lipca 2017 r., zawiadomienie z dnia 17 lipca 2017 r., decyzja z dnia 16 sierpnia 2017 r./

Sąd zważył:

Odwołanie co do zasady nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazania wymagało, że przepisy powołane w zaskarżonej decyzji wskazują na podstawy orzekania o odpowiedzialności za długi składkowe. Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawa systemowa) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - ordynacja podatkowa. Art. 32 ustawy systemowej nakazuje zaś stosować odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania

zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń

Zgodnie z art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe (składkowe) spadkodawcy stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis art. 98 § 1 ustawy ordynacja podatkowa stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za zaległości podatkowe (składkowe) i odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy (art. 98 § 2 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej) (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt II UZP 1/08). Organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji (art. 100 ust. 1 ordynacji podatkowej).

Wobec powyższego, przy ustalaniu odpowiedzialności spadkobierców za zaległe zobowiązania składkowe, organ rentowy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. art. 1012 k.c. i art. 1031 § 1 i 2 k.c. art. 1012 k.c. stanowi, że spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza - jak to miało miejsce w niniejszej sytuacji - spadkobierca tj. Gmina W. ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.). Ograniczenie odpowiedzialności do masy czynnej spadku dotyczy wszelkich długów spadkowych. Ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy do wartości czynnej spadku oznacza, że wierzyciele spadkowi mogą poszukiwać zaspokojenia nie tylko z przedmiotów i praw wchodzących do spadku, lecz również ze składników majątku osobistego spadkobiercy, byleby łączna wartość roszczeń wierzycieli nie przekraczała wartości udziału spadkowego, jaki otrzymał konkretny spadkobierca.

Przechodząc do merytorycznych zarzutów odwołania, na wstępie należało wyjaśnić, że stan faktyczny w sprawie pozostawał bezsporny, a kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było rozstrzygnięcie o tym czy Gmina powinna być obciążona odpowiedzialnością za długi spadkowe w sytuacji gdy nie został sporządzony spis inwentarza.

Niezależnie od przedmiotu sporu, Sąd w pkt I sentencji wyroku sprecyzował decyzję organu w ten sposób, że ograniczył odpowiedzialność Gminy W. do wysokości stanu czynnego spadku. Zawarcie takiego zastrzeżenia w rozstrzygnięciu decyzji o ograniczeniu odpowiedzialności spadkobiercy, który powołuje się na przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jest w ocenie Sądu konieczne. Nie jest wystarczające powołanie się na to ograniczenie w jej uzasadnieniu. Istotne jest to o tyle, że organ egzekucyjny jest związany treścią rozstrzygnięcia decyzji. Stąd też treść rozstrzygnięcia decyzji o odpowiedzialności spadkobiercy w niniejszej sprawie musi być pełna, tj. w pełni oddawać zakres odpowiedzialności wynikający z przepisów prawa materialnego, w tym z art. 1031 § 2 k.c.

Jeżeli chodzi o kwestię wydania decyzji obciążającej Gminę W. pomimo braku spisu inwentarza, to Sąd stanął na stanowisku, że decyzja organu dnia 16 sierpnia 2017 r znak: (...) jest co do zasady prawidłowa albowiem określa jedynie odpowiedzialność Gminy W. za zobowiązania spadkodawcy wynikający z przywołanych w ww. decyzji przepisów prawa. Odpowiedzialność takową Gmina bezsprzecznie ponosi co wprost wynika z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Złotoryi, wydanego w sprawie o sygn. I Ns 387/16. Dodania wymaga, że nie ma przeszkód aby ustalenie stanu czynnego spadku nastąpiło także po uprawomocnieniu się przedmiotowego wyroku w tym np. na etapie postępowania egzekucyjnego z którym zresztą ww. czynność jest najściślej związana. Mając na uwadze powyższe Sąd w pkt II sentencji wyroku oddalił dalej idące odwołanie.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1804 ze zm.). Sąd stanął na stanowisku, że organ wygrał spór w całości, gdyż zmiana dokonana w treści decyzji miała jedynie charakter uzupełniający i nie była bezpośrednio związana z przedmiotem sporu w niniejszej sprawie.

O powyższym Sąd orzekł w pkt III sentencji wyroku.